

vuren brandende". Ik heb dezen titel ontleend aan den eersten regel van een liedje, dat in den oorlog in Engeland populair was: „Keep the home fires burning". De eerste Minister nam het als leus aan in verkiezingsdagen. Vooral in onze winterdagen ligt er een bijzonder aantrekkelijke gedachte in, dat we straks, als we onze dagtaak gereindigd hebben, thuis plaats kunnen nemen in de heerlijk verwarmde, gezellige huiskamer, waar de leden van het gezin zich weer vereenigen, nadat ze gedurende den geheelen dag naar alle hoeken verstrooid waren.

Voor ouders, die met kinderen gezegend zijn, ligt in deze gedachte een prikkel te meer, om te zorgen, dat ze in de huiskamer een sfeer van gezelligheid kweeken, waar de kinderen altijd weer heen gelokt worden. Wanneer het ons als Christen ouders niet gelukt, in de stormen onzer tijden het huiselijk saamleven te redden en te bewaren, zal het leven in kerk, staat en maatschappij daarvan ten eerste den terugslag ondervinden.

Gelukkig wordt dat in onze dagen wel gevoeld. Meer dan vroeger wil men lezen over en hooren van de opvoeding der kinderen. Vele ouders gevoelen, dat ze maar al te weinig voor hun taak als opvoeders zijn voorbereid. En nu zou ik met mijn boekje er graag wat toe bijdragen, de ouders te helpen bij dat werk. Ze aan het denken brengen, ze de moeilijkheden leeren zien, ze den weg wijzen, om uit menige moeilijkheid te geraken. Een vijftigtal onderwerpen worden daarom ter sprake gebracht: Prikkelbaarheid. „Geen parken zoeken, maar ze maken." „Hij kon haar dan niet liefhebben." Het Onderhuis. Ontwikkeling van het gezinsleven. Zich geven. Gepeperde taal. Bang maken. Kleinen en groeten. Ze leeren van elkaar! Hoe onze kinderen slaven worden. Vader speelt mee. Maar eenmaal jong! Rijke oogenblikken. „Als de kindertens." Een paar gedachten van Augustinus. Het juk in de jeugd dragen. Niet wanhopen. Vrees. Waar wij ze leeren kennen. Loon en boete. Meer tijd. Verwijdering. Geen bezorgdheid. De voorrechten zien. „'t Moet eerst weer stuk!" Vol tegenstellingen. Vroeger. „Het ambt der ouders." Het groote gezin. Van een sloddervosje. Onze groote jongens. Het liegen der kinderen. Naar boven. Dressuur. De verjaardagen. Onze groote meisjes. Dienstboden. Vroegrijp. Zaaïen, wachten, wieden. Hoe zoo ongelijk? Elkander meenemen. Een Lastpak. Een Ongeluk. Kinderen zien geen gevaar. Kleeren. Een lust of een last. Samenwerking.

Men ziet, het is een bonte rij, zooals het leven mij die dicteerde. Er schuilen vrienden onder, die moesten worden geprezen, maar er zijn ook vijanden bij, die in hun doodelijk gevaar voor het gezinsleven moesten worden gesignaleerd.

Als ik het geheel zoo overzie, dan welt opnieuw uit mijn hart de bede op, dat de Heere deze gedachten weerklink moge doen vinden in veler harten en dat ze mogen medewerken, om in ons land nog lang het degelijke, Christelijke, Hollandsche gezin in eere te houden.

Het boekje is uitgegeven bij J. H. Kok, Kampen.
Gr. G. MEIMA.

PERSSCHOUW.

Jeugddiensten.

Iemand schreef aan de „N. R. Ct." over de jeugddiensten, die te Rotterdam begonnen, elders voortgezet, en op verscheiden plaatsen nog als reddingsmiddel aangeprezen worden. Te Rotterdam begon dr. Oberman er mee; diens naam wordt ook hier in het artikel der „N. R. Ct." genoemd. Het geval interesseert ons temeer, omdat in ons blad de preeken, die dr. Oberman voor de jeugddiensten gaf, zijn beoordeeld; niet zonder uiting te geven aan onze verwondering, dat de jonge menschen nu heusch meenden, hier iets te krijgen, dat hen vooruitbracht. Over die meening is toen ons blad van ethische zijde nog al hard aangevallen; want de ethische persoon is zichzelf wel eens te zeer persona grata. Wat wij niet ontkenen, maar wij hadden het over de leer van de persona grata; en wij onderscheidden tusschen leer en leven; hetgeen voornamelijk ethische recensies dikwijls vergeten te doen — ondanks hun bekende opvatting daarover.

Nu treft ons het artikel in de „N. R. Ct." Na herinnerd te hebben, dat velen de jeugddiensten

als uitkomst voor de kerkelijke samenleving begroeten, zegt het blad:

Het is de moeite waard even na te gaan in hoeverre men recht heeft van de jeugddiensten dat alles te verwachten.

Degenen, die dit doen, verwarren zonder twijfel den vorm met het wezen der zaak. Zij vergeten dat de jeugddienst voor ouderen in wezen niet verschilt met een gewonen kerkdienst. Wanneer dat het geval was, zou zij kerkelijk niet gewettigd worden. Ook acht elke predikant, jong of oud, zich sedert 1921 gerechtigd en capabel om een jeugddienst te houden. Zeer terecht. Want ieder kan wel eenige verandering in den vorm van zijn dienst aanbrengen. Hij heeft wezenlijk niets anders te zijn of te doen. Kan er nu in het wezen van de kerk iets veranderd worden door een vormverandering? Nooit. Een dwaas die zoo iets denkt. Van daar dat de conventionele predikant, die tevreden is met het wezen zijner kerk, grif een jeugddienst accepteert. Hij ziet er geen gevaar in. Omgekeerd weigert tot nog toe de Gereformeerde Bondspredikant — die doorgaans consequenter en positiever is dan ieder andere — een jeugddienst, want hij ziet volstrekt er geen „nut" of „heil" in.

De eenige, die zich bedriegen laat in zijn verbeeldingen, is de ethische of vrijzinnige predikant. Hij verwacht vernieuwing van iets „vormelijks".

En ook de jeugd. Het is een daverende getuigenis tegen de onoordeelkundigheid, de oppervlakkigheid van de tegenwoordige jonge adolescenten, dat zij zich door preeken die in geen deel verschillen van de gewone kerkpreeken, waarop zij dikwijls zoo afgeven, in den jeugddienst laten boeien. Die een liturgie prachtig vinden, omdat er wat vlugger gezongen, en een vool gespeeld wordt, terwijl zij gewone kerkdiensten, waar veel meer stijl en lijn in zit, saai vinden. Het is de vorm waardoor zij zich laten pakken. En wees de mensch, die dit zich laat overkomen.

Vandaar dat hij al deze duizenden jeugddienstbezoekers (het zijn er misschien maandelijks in ons land wel een 50,000) zoo weinig wezenlijke verandering of vernieuwing te bespeuren valt — voor de kerk!

De geest, de mentaliteit blijft dezelfde.

Men kan dit verschillend beoordeelen, ten goede of ten kwade. Wie er van overtuigd is, dat de kerk op den goeden weg is, geen algeheele vernieuwing behoeft, zal zeer tevreden zijn met deze opvlamming en haar dankbaar accepteren en zoo mogelijk uitbuiten. Wie niet tevreden is met den geest der kerk, zal de betekenis van deze opleving naar de juiste proportie schatten en er weinig van verwachten.

Waar hij naar hunkert is — het „andere". Het waarachtig „bovenkerkse", het breken met alle sleur, het streven naar de verwerkelijking van een nieuwe „katholieke" kerk, waar plaats is voor ieder die gegrepen is op welke wijze ook door het Goddelijke en in Christus een richtsnoer in den ruimen zin des woords ziet.

Deze gedachte die in een enkele oorspronkelijke jeugdkerk vóór 1921 naar voren kwam, is volkomen overstemd door de machtige jeugddiensten. Zij wordt geminacht en utopisch geacht. Zowel van rechtzinnige als vrijzinnige zijde. En ook de jeugd zelf heeft zich voor het grootste deel laten meeslepen door de betoovering van den vorm.

Over de kleding.

Dr. J. J. Meyer (vrijzinnig) schrijft in „Het Vaderland":

Hoe de Gereformeerden in Oud of Hersteld Verband zich kleden tegenwoordig, weten wij niet. Wel weten wij, dat de toga daar niet wordt geduld als — te wereldsch en te sierlijk. Misschien ook wel, omdat men niet gelijken wil op het „Genootschap", in 1886 verlaten. Of de predikanten daar tegenwoordig in jacquet optreden? Is dat niet wereldgelijkvormig? Wij meenen juist van wel!

Dr. J. J. Meyer heeft haast altijd, zoo vaak hij over de gereformeerden schreef, getoond, hen op geen stukken na te kennen. Maar dat hij zelfs op dit terrein schrijft zonder het toch zoo gemakkelijk onderzoek, bewijst zijn lichtvaardigheid. Hij kon b.v. een bekend portret van dr. Geelkerken in toga gezien hebben, en ook op andere wijze weten, dat onder ons jacquet en toga elkaar liefelijk wisselen krachtens onze heugelijke kleeervrijheid.

Over vrouwenkiesrecht in de kerk.

In „Utrechtsche Kerkbode" geeft dr. H. Kaajan verslag van een rede en het erop gevolgde debat over het onderwerp „Vrouwenkiesrecht in de kerk".

Hier volgen eerst de stellingen, verdedigd door den heer J. v. d. Spek, directeur eener Utrechtsche kweekschool in een goedbezochte ouderlingenconferentie te Utrecht:

1. De positie der vrouw in de Apostolische kerk was eenvoudiger dan die in onze Gereformeerde kerken.
2. De R.K. Kerk heeft de hulpdiensten der vrouwen langzamerhand geheel teruggedrongen en vernietigd, maar op een andere wijze en in een anderen vorm behouden en hersteld (Bavinck).
3. De Hervorming heeft enkele primitieve pogingen gedaan, om aan de vrouw haar rochtmatige plaats in het kerkelijk leven te hergeven, maar is in dat opzicht vruchteloos gebleken.
4. De coryphées onzer Geref. Kerken; de doctoren Kuypers en Bavinck hebben het stemrecht der vrouw op kerkelijk gebied bepleit. De houding der Groningsche

synode van 1927 moet wat deze materie betreft als een terugtrek worden aangemerkt.

5. De pleitrede van den deputaat Dr. C. Lindeboom pro is sterker dan die van de 4 deputaten contra.

6. De vrees is heel vaak ook in ons kerkelijk leven een slechte raadgeefster gebleken. Dr. Bavinck veroordeelt dit argument. De synode van Middelburg in de 16e eeuw vreesde reeds „verscheidene inconvenien ten, die daaruit zouden mogen volgen". En ook nu weer wordt dat versleten wapen uit het tuighuis gehaald. Het wordt tijd het weg te bergen.

7. De gedachte van Bavinck, eerst het verlangen naar het stemrecht bij de vrouwen sterker te laten worden om het haar daarna toe te kennen, is meer evolutionistisch, dan schriftuurlijk. Slechts de H. S. moet voor ons norm zijn. Waar die er eer voor dan tegen pleit, behooren prediking en catechetisch onderwijs de vrouw tot het inzicht te brengen van de haar toe komende rechten.

8. Het oude artikel 36 ontsierde het ware Christendom niet meer, dan de achteruitzetting der vrouw op ons kerkelijk erf van heden; deze moet als strydig met den geest van het Christendom worden prijsgegeven.

9. De H. S. kent aan de vrouw, wat het diakenambt betreft, het passieve kiesrecht toe (1 Timotheüs 5:9). Het minutieuze verschil tusschen het katalegieën van dezen locus en het ek-legein van Hand. 6:5 brengt Dr. A. D. C. Kok ten onrechte tot een tegengesteld gevoelen. Beide werkwoorden beduiden o.m.: uitlezen of uitkiezen.

Zijn meening moet te meer als onjuist worden aangemerkt, omdat de ambten toen nog in wording waren en niet scherp afgebakend; diakenen bedienend zelfs den H. doop.

10. Onder het passieve kiesrecht is implicite het actieve, hetwelk minder ver gaat, begrepen. Het is dus meer dan waarschijnlijk, dat de vrouwen der eerste Christengemeenten het actieve stemrecht bezaten hebben.

11. De medewerking der vrouw aan de verkiezing der ambtsdragers, moet niet maar geoorloofd, maar als van zelf sprekend worden geacht, omdat juist zij in het ambt aller geloovigen staat. (Dr. Lindeboom.)

12. Aan de vrouw behoort nooit of te nimmer het ambt van predikant of ouderling te worden toegetrouwd. Zij moge echter optreden als diakones en hebbe in de vergadering der diakenen een adviseerende stem.

13. Het is zeker ongerijmd, aan de vrouwen wel het recht toe te kennen tegen een verkiezing van een ambtsdrager bezwaren in te brengen, terwijl haar het recht, aan de verkiezing deel te nemen, wordt onthouden.

14. Hoewel Dr. Kok van meening is, dat elke kerkeraad feitelijk de vrouw terstond tot de stembus zou kunnen toelaten, achten wij zulks een independentisch streven.

Maar langs den geordenden kerkelijken weg behoort deze misstand uit ons kerkelijk leven te worden weggenomen!

En hier is het verslag van het debat, zooals dr. Kaajan het geeft:

Natuurlijk werden deze gedachten maar niet voortstoots door de vergadering aanvaard.

Inzonderheid door den adviseur der Conferentie werden de stellingen van den heer Van der Spek krachtig bestreden.

De klacht van den Referent, dat de Generale Synode van Groningen (1827) feitelijk in dezen een terugtrek had gedaan, werd weerlegd. Betoogd werd, dat uit Gal. 3:28 (in Christus is geen man en geen vrouw) volstrekt niet volgt, dat voor het maatschappelijk leven en in kerkelijke diensten het geslachtsverschil naar scheppingsordinantie door den Apostel niet zou gehandhaafd zijn, in de verhouding tot Christus en met betrekking tot de gemeenschap met Hem bestaat geen verschil van geslacht. Erkend werd, dat er onder de Gereformeerden over het actief kiesrecht der vrouw geen communis opinio is. Tevens werd erop gewezen, dat de cardo quaestionis beheerscht wordt door de vraag: Behoort het stemrecht tot de regeermacht? Volgens Voetius behoort het stemrecht tot de algemeene regeermacht, die aan de gemeente als geheel toekomt. Daarom kan de kerkeraad de stemming der gemeente slechts dan voor ongeldig verklaren, als er wettige bezwaren worden ingebracht. Zijn er geen wettige bezwaren, dan is de stemming der gemeente decisief, beslissend. Nog in de Bazuin van het jaar 1900 (no. 9) verklaarde professor Bavinck, dat de Schrift van het vrouwenstemrecht blijkbaar niets weet. Inderdaad is de verkiezing (Voetius, II. H. Kuypers, H. Bouwman, enz.), dus de eerste canonici verklaarden het eenparig een medewerking van de gemeente tot de regeering der Kerk.

Hier is geen sprake van advies, want de leden van den Kerkeraad vergaderen als gewone leden der gemeente mede.

De Kerkeraad weet zeer wel; bij de stemming der gemeente valt de beslissing. Daarom hoeten degenen, die als ambtsdragers optreden; die van de gemeente verkozen; die van de gemeente verordeneerd zijn (Art. 31 Ger. Gef. Bel; vr. 85 van den Catechismus).

Als het inderdaad waar is, dat de stemming der gemeente een uitoefenen van regeermacht is, komt aan de vrouw het actieve stemrecht in de Kerk niet toe. De genade van Christus breekt immers niet de scheppingsorde, maar heiligt ze. De positie der vrouw in de Nieuw-Testamentische gemeente wordt ons getoond in 1 Cor. 11:1—16. De vrouw heeft in de Kerk de scheppingsordinantie Gods te eeren. Als de vrouw in de gemeente wel mede-regeeren mag, waarom is haar dan het mede-leeren verboden? In het leeren schuilt gezag. Daarom zegt Paulus: „Een vrouw late zich leeren in stilheid, in alle onderdanigheid. Doch ik late de vrouw niet toe, dat zij leere, noch over den man heersche, maar wil, dat zij in stilheid zij." (1 Tim. 2:11, 12). En waarop

betroft als een
C. Lindeboom
ten contra-
terkelijk leven
vinck veroor-
delburg in de
inconvenien-
En ook nu
het tuihuis
bergen.
verlangen naar
laten worden
er evolutionis-
S. moet voor
in tegen pleit,
onderwijs de
de haar toe-

vare Christen-
der vrouw op
is strijdig met
prijsgegeven.
et diakenambt
notheds 5:9).
catalege in
an Hand. 6:5
een tegenge-
duiden 0.30.1

juist worden
in wording
en bedienend

implicite het
n. Het is dus
in der eerste
cht bezeten

verkiezing der
maar als van
ist zij in het
boom.)
nummer het
orden toebe-
diakones en
een advise-

awen wel het
ing van een
wij haar het
t. wordt ont-

elke kerke-
stembus zou
indopenden

weg behoort
worden weg.

hat, zooals

u niet voel-

Conferentie
in der Spek

erale Synode
en terugred,
dat uit Gal.
vrouw' vol-
ppelijk leven
erselil naar
aet zou ge-
Christus en
Hen besta-
ent, dat er
ef kiesrecht
evens werd
beheerscht
temrecht
lus behoort
ermacht,
Daarom kan
slechts dan
e bezwaren
e bezwaren
isief, be-
jaar 1900
Schrift van
Linderdaad
t. H. Bouw-
ren het een-
ente tot de

at de leden
wone leden
temming der
heeten dege-
van de ge-
verordineerd
i den Cate-

ming der ge-
s. komt aan
ek niet toe-
ers niet de
e der vrouw
ardt ons ge-
heeft in de
oren. Als
reeren mag,
rholden? in
ulus. „Eene
alle onder-
toe, dat zij
ar wil, dat
En waarop

grondt Paulus deze onderdanigheid der vrouw in de gemeente? Op het feit, dat Adam eerst is gemaakt en Eva het eerst in overtredding is geweest (1 Tim. 2:13, 14). Als er nu in het leeren gezagsoverheersching schuilt en daarom dit leeren aan de vrouw in de gemeente van Christus verboden is, mag zij dan wel deelnemen aan de uitoefening van regeermacht in diezelfde gemeente?

Het Feminisme wist de frontieren, die van God gestelde grenzen uit. Reeds Eva emancipeerde zich in het paradijs van Adam. Het Feminisme zegt: man en vrouw zijn, als zuivere persoonlijkheden, precies gelijk, want de ikheid, de persoonlijkheid, is noch mannelijk, noch vrouwelijk. Maar tegen dit Feminisme moet in onze dagen meer dan ooit een dam worden opgeworpen.

Ook werd er nog op gewezen, dat, als er in de H. Schrift van verkiezingen sprake is, steeds slechts de mannen worden opgeroepen om aan haar deel te nemen (Hand. 1:15 en 16: 6:3; Hand. 15).

De argumenten pro en contra werden dus zorgvuldig tegenover elkaar gesteld en door allen de wensch uitgesproken, dat de rapporterende Commissie spoedig met haar arbeid zou gereed komen.

Men zal mij ten goede houden, dat ik hier noch met spreker, noch met debaters debatteer. Zelfs niet over de emancipatie van Eva, hoewel ik dit argument wat vreemd „aanvoel”. Ik geef het verslag door wegens de belangrijkheid; en voorts overpeinze een iegelijk zijnen of haren weg.

„Sela”.

Er is lang gevochten over de vraag of het „woordeke sela” — bekend uit de psalmen — al of niet diende te worden gelezen bij de bijbellesing. De orthodoxie is het na eenige binnenkamersche strubbelingen vrijwel er over eens geworden. Thans komt „De Stroom”, (vrijzinnig), met een hoofd-artikel over „Sela”, door ds. G. Westmijse geschreven. Ik ontleen er dit aan:

Maar ach, — de menschen, — niet enkel de oude rabbinen, — vereeren vaak de stukken draad, die, doorgesneden, van geen contact meer weten.

Ik blader in het boekje en hier en daar boven of in een psalm staat cursief gedrukt: Sela.

Van verre konst het weten: o ja, waarschijnlijk een muzikale aanduiding. De zangers moesten zwijgen, maar met stijgende kracht moesten de speellieden voortgaan.

In Sela zou de betekenis schillen zoowel van stijgen, als van zwijgen.

Sela, voor velen een dierbaar woord, omdat het in den Bijbel staat.

Voor sommigen misschien ook heeft het een mytische klank en werking en dan: handen af! Dan is het woord immers weer geleid-draad.

Maar in de woord-draad: sela, ervaar ik verstandelijk toch ook contact met den Eeuwige: als er stille overdenking is, stijgt intusschen onze aanbidding!

Sela, — voor sommigen geleid-draad, zei ik, en dan: handen af!

Of zullen wij, terugkomend van Nienhof of Jaarbeurs, — of na te drukke vacantie nu listiglijk uitrustend in ons werk, — smalen, dat die mystici toch maar onpraktische menschen zijn.

Laten wij die lastering niet op onze lippen nemen. Van onschatbare waarde zijn de mystici voor de menscheit. Zij leven in voortdurend rapport met de onzienlijke wereld, zij zijn de spiegels, waarin wij het goddelijke kunnen schouwen. Bij hen treedt het eeuwige in den tijd, zooals een linnen vertelt: „op het strand van den grenzenlozen oceaan bad ik, als nooit te voren; daar leerde ik wat geheel is: zich van het afzonderlijke, zelfzuchtige ik af te keeren tot het bewustzijn van eenheid met het heelal; neer te knielen als vergankelijk, op te staan als een onvergankelijk wezen” (bij William James: The Varieties of religious experience, 1902, p. 395).

„Onpraktische” menschen, die mystici?

Zeker, zij hebben geen huizen gebouwd, geen zeeën bevaaren, geen landen ontdekt. Wat is hun daad, hun praktijk?

Al bouwen zij geen huizen van hout en steen, zij wijzen ons op het eeuwige huis van het heelal, dat wij bewonen; al bevaaren zij niet „de zilte paden van de grauwe zee”, met het kompas van hun geloof wijzen zij ons den weg op de zee der oneindigheid; al ontdekken zij geen atomen, die geëxploiteerd kunnen worden, — die landen vinden zij, waar de moede ziel in levensstormen ankeren kan.

Wij gewone menschen stijgen, door hun aanbidding in „Sela”!

Sela.

Prof. Haitjema over „belijdenis-kerk” en „belijdende kerk”.

Prof. Dr. H. H. Kuyper schrijft in „De Heraut” over enkele stellingen van prof. Haitjema. Om te lezen we iets over een stelling van prof. Haitjema, waarin hij

zich uitlaat over wat hij noemt de Belijdenis-kerk die hij tegenover de Belijdende Kerk plaatst. De stelling zelf luidt aldus:

Stelling VIII. Werkend in dezen bodem der 19e-eeuwse intellectuele en religieuze cultuur kunnen noch het vrijzinnig Protestantisme, noch de „ethische” theologie ooit komen tot rechte waardering van de idee eener belijdende Kerk; hoogstens kunnen zij het begrip belijdenis-kerk binnen hun gezichtskring trekken.

De bedoeling van deze ietwat raaiselachtige stelling wordt duidelijker, wanneer men de toelichting leest. Volgens Prof. Haitjema is alles wat de modernen en ethischen tegen de pleitvoerders voor de idee eener „belijdende kerk” in het midden brengen, niets anders dan slagen in de lucht, een vechten tegen windmolens, want ze vereenzelvigen belijdende kerk en belijdenis-kerk. De schuld daarvan ligt bij Alexander Vinet. Hij heeft deze idee van belijdenis-kerk geponeerd, en niet alleen onder de ethische theologen vindt dit waardenbeeld nog altoos ingang, maar vooral onder de huidige Nieuw-Calvinisten van Amsterdam en Kampen. Hier nu komt de aap uit de mouw. Het zou wel vreemd zijn, wanneer Prof. Haitjema de gelegenheid het voorbijgaan om de Nieuw-Calvinisten — dat zijn onze Kerken — een veeg uit de pan te geven.

Intusschen, we zijn zeer benieuwd om te hooren, wat dan dit principieel verschil is tusschen een Belijdenis-kerk en een Belijdende Kerk. We hebben hier weer te doen met een van die strijdelen, die op eenvoudigen blijkbaar indruk moeten maken, maar die in den grond niets zeggen. Een belijdende Kerk is natuurlijk een Kerk, die haar geloof belijdt, en dit doet in haar geloofsbelijdenis. Zoo heeft de Christelijke Kerk van meet af haar geloofsbelijdenis gehad in haar Apostolisch symbool. Een kerk, die belijdt, maar geen geloofsbelijdenis heeft, is een confesieus, een onding, dat niet bestaat kan. De tegenstelling: belijdende kerk of belijdenis-kerk, heeft daarom geen zin. Of wil men er toch een zin aan hechten, dan zou men een belijdenis-kerk kunnen noemen een Kerk, die als peterfaet uit de historie nog altoos haar confessie als vlag in top voert, maar daaraan geen verdere waarde hecht en niemand verplicht om met die belijdenis in te stemmen. Zulk een kerk zou men een belijdenis-kerk kunnen noemen, maar niet een belijdende Kerk, want haar belijdenis belijdt ze niet meer. Maar dan zou deze naam belijdenis-kerk niet op onze Kerken, die ernst maken met haar belijdenis, maar alleen op de Hervormde Kerk van toepassing zijn.

Prof. Haitjema, die wel eens meer de dingen precies omgekeerd zegt dan ze werkelijk zijn, beweert daarentegen, dat een Belijdenis-kerk een kerk is, die haar belijdenis handhaaft en van ieder harer ambtsdragers instemming met deze Belijdenis eischt. Een belijdenis-kerk is toch volgens hem een kerk, die enkelingen vrijwillig vereenigt op grond van gemeenschappelijke aanvaarding van de een of andere welomschreven geloofsbelijdenis, en daarom eischt, dat haar predikanten tot de onderschrijving van die geloofsbelijdenis verplicht zullen worden als tot de aanvaarding van de artikelen van een soort eenheidswet. Zoo wordt de hand in zulk een belijdenis-kerk wettisch, zegt Prof. Haitjema. Als accoord en eenheidswet zitten de enkele geloovigen eigenlijk van meet af „onder de wet”. En de tegenstander van kerkelijke gehandheid heeft dan weer volle recht om met Mr van der Brugghen uit te roepen: wij zijn niet meer onder de wet, maar onder de genade.

In een volgende stelling zal Prof. Haitjema in het licht stellen, wat hij dan onder de „belijdende kerk” verstaat. We zijn nieuwsgierig dit te vernemen, vooral omdat Prof. Haitjema meent, dat dit een nieuw aanvangspunt van dogmatisch denken worden moet. Of het nieuwe licht, dat van Groningen moet opgaan, werkelijk licht zal blijken, staat te bezien.

Wat wij thans alleen willen opmerken is, drieërlei: Vooreerst, dat de Christelijke Kerk van meet af niet alleen een belijdenis heeft vastgesteld, maar van ieder, die door den doop lid van haar gemeenschap wilde worden, instemming met die belijdenis eischte (het Apostolisch symbool was zelfs het doopsymbool) en ieder ambtsdrager, die van dit symbool afweek, niet langer in het ambt geduld heeft. En niet alleen dat de eerste Christelijke Kerk aldus heeft gehandeld, maar evenzoo de Kerken der Reformatie in ons eigen vaderland. Indien dit „wettisch” is, dan heeft de Christelijke Kerk steeds op een wettisch standpunt gestaan. Om daarvan bevrijd te worden, moet men dan een Kerk hebben, die wel belijdt, o ja, maar haar leden en ambtsdragers vrij laat te gelooven wat ze willen. Dan is men zeker niet meer onder de wet, maar of dit de genade is?

In de tweede plaats, dat de voorstelling, die Prof. Haitjema geeft van wat hij de belijdenis-kerk noemt, misleidend en onwaar is, althans wanneer ze op onze Gereformeerde Kerken wordt toegepast. Of zulk een voorstelling bij Vinet voorkomt, laten we in het midden; de beschuldiging richt zich ook en rechtstreeks tegen de theologen van Amsterdam en Kampen. Onze Kerken hebben de geloovigen verzameld, niet om een geloofsbelijdenis die als een wet van een genootschap was opgesteld, om zekere eenheid van overtuiging te krijgen, maar om de belijdenis onzer aloude Gereformeerde Kerken, die door het bloed onzer martelaren geheiligd is en waarin zich ook voor ons nog altoos het rijkst en het best uitsprekt, wat God ons in Zijn Woord heeft geopenbaard. Elk artikel van die geloofsbelijdenis begint met: wij gelooven met het hart en belijden met den mond. Het is erger dan een caricatuur, het is een lasterlijke aantijging, tegen de Kerk, die zulk een geloofsbelijdenis van harte aanneemt, het verwijt te richten, dat zij van deze geloofsbelijdenis een soort eenheidswet maakt.

En in de derde plaats, wanneer onze Gereformeerde Kerken nu, zooals ze steeds hebben gedaan, van ieder van haar ambtsdragers eischt met die belijdenis in te stemmen, dan is dit geen wettische dwang, want die instemming met de belijdenis wordt niet opgelegd; wie ambtsdrager in onze Kerken wil worden — en dat is zijn wilsdaad, waarvoor hij zelf aansprakelijk is — moet met de belijdenis onzer Kerk instemmen, niet omdat de Kerk dit nu eenmaal eischt, maar omdat hij zelf van harte met die belijdenis instemt, zooals in het onderteekeningsformulier staat. En zoo weinig is er van wettischen dwang sprake, dat wanneer iemand later bezwaar

krijgt, het volle recht hem gegund wordt, dit bezwaar, mits op de Schrift gegrond, in te dienen.

Prof. Haitjema, die dit alles als wettisch veroordeelt, wil een „belijdende kerk”. Een belijdende kerk, waarin dus de geloovigen zich niet zullen saamvoegen omdat zij één zijn in belijdenis; waarin de belijdenis geen accoord van kerkelijke gemeenschap zal wezen tusschen de kerken onderling; en waarin de ambtsdragers niet gehouden zullen zijn de belijdenisschriften te onderteekenen.

Immers dat alles is particularistisch, wettisch en wat voor meer vriendelijke benamingen Prof. Haitjema dan nog meer ons toevoegt.

Daarom zijn we benieuwd, hoe deze belijdende kerk van Prof. Haitjema er zal uitzien.

Hoe men nog eenige beteekenis aan den naam „confessioneel” hechten kan zoolang prof. Haitjema van de dus genaamde richting officieel woordvoerder is, wordt al meer een raaisel.

K. S.

BOEKBESPREKING.

„De leemen Wand” door Ids van der Ploeg.

Nijkerk — G. F. Callenbach.

De heer G. F. Callenbach te Nijkerk zond het vierde deel van zijn Chr. Bibliotheek, den 31en jaargang. En dit deel mag er zijn; het is een Christelijk boek, en stelt duidelijk in het licht, hoe arm de werelding is met al zijn bezit. Jan van Meerbeek heeft een beste vrouw, een lief kind, een goede betrekking; in zeker opzicht gaat het hem voor den wind. Maar hij zoekt zijn geluk niet bij God, en hij ziet ook niet in God den Gever van het aard-sche goed. En nu beschrijft van der Ploeg ons in dit zijn boek, hoe het aardse geluk ineens stort als een gebouw, dat op het zand is gezet. Het is als een leemen wand, die met één vuistslag scheurt en barst. Dit boek bevat een levenstragedie; het eindigt in tranen. Maar de hoofdpersoon is verootmoedigd. Er valt veel goeds van dit boek te zeggen. Sommige gedeelten zijn wel heel erg „gepraktiseerd”, b.v. dat van Meerbeek na de begrafenis van zijn kind zwerven gaat, uren ver van huis, terwijl zijn vrouw weer moeder wordt. Ook zijn vooral in het eerste deel van het boek de beschouwingen en uiteenzettingen te lang en langdradig. Maar de intekenaren zullen het boek met genoegen lezen.

J. D. W.

„De Nieuwe Opvoeding” door Dr. H. Bavinck 2de druk.

Kampen — J. H. Kok 1925.

„Paedagogische beginselen” door Dr. H. Bavinck 3de druk.

Kampen — J. H. Kok 1928.

De paedagogische arbeid van wijlen prof. Bavinck blijkt onder ons nog steeds waardeering te vinden.

Wij nchten dit een zeer gelukkig verschijnsel.

Bavinck was hierin niet alleen baanbreker, maar wat hij in deze schreef is moeilijk te overtreffen. Men kan aanvullen, meer in details afdalen, tot op onze tijd toe oriënteeren, hier en daar correctie aanbrengen, maar de groote lijnen door hem getrokken zal men moeten blijven volgen.

Daarom verouderen deze werken niet.

HEPP.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Twaalfal te:

Middelbarnis: Joh. S. Eanann te Waarder bij Woerden en C. Steenblok te Lopik.

Bereopen te:

Antwerpen (België): J. C. Houzagers te Besswijk bij Gouda, Breda (tweede maal): B. Telder te Vianen.

Gemeinden en Overschied: E. I. F. Nawijn, cand. te Groningen.

Middelbarnis: C. Steenblok te Lopik.

Puttershoek: A. Scheerle te Kapelle-Blijdorp.

Roodeschoot: J. Schelhaas Jzn te Nederhorst den Berg.

Scharendijke: R. Huisman te Oldemark.

Stellendam: J. Snoey, cand. te Tinte bij Brielle.

Westbroek (U): C. Vonk, cand. te Nieuw-Landrecht.

Zandvoort: H. A. Wiersinga te Medan. (Met verlof te Den Dolder.)

Aangenomen naar:

Breda: B. Telder te Vianen.

Goosdorp-Gelshar: E. I. F. Nawijn, cand. te Groningen.

Hilversum (3e pred. pl.): P. N. Kruijswijk te Vliedingen.

Scheveningen (4e pred. pl.): E. J. Woutjes te Oudshoorn.

Zierikzee: Dr. J. van Lankhuizen, pred. bij de Chr. Ref. Church te Chicago. (N.A.) met verlof te Oosterbeek.

Bedankt voor:

Anjum: J. H. Kroon te Reibum.

Arnhem (vac. wijlen J. G. Kunst): Dr. K. Dyk te Den Haag-West.

Haarland, Gemeinden, Haulerwijk, Maastricht, Overschild, Sel-